

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

687

VITENDO VYA KUJIFUNZA HAIBA NA MICHEZO

Muda: Saa 3.

MAJIBU Alhamis 14 Mei 2009 mchana

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A** na **B** zenye jumla ya maswali **kumi na sita (16)**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **manne (4)** kutoka katika sehemu **B**.
3. Sehemu A ina alama **arobaini (40)** na sehemu B ina alama **sitini (60)**
4. Simu za mkononi na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)
Jibu maswali yote katika sehemu hii

1. Eleza hatua nne za mwalimu kuhakikisha michezo inafundishwa kwa usalama na usawa.

Kukagua eneo la michezo. Mwalimu anapaswa kuhakikisha eneo la michezo halina hatari kama miundo isiyo imara au vitu vinavyoweza kuumia watoto.

Kukagua vifaa. Vifaa vya michezo vinapaswa kuwa salama, havina sehemu hatarishi, na vinavyofaa umri na uwezo wa watoto.

Kusimamia michezo. Mwalimu anapaswa kuwepo wakati wote wa michezo ili kuingilia kati pale ambapo kuna hatari au mzozo, kuhakikisha usalama wa kila mtoto.

Kuhakikisha usawa. Mwalimu anapaswa kuhakikisha kila mtoto anashiriki kulingana na umri, uwezo, na uhitaji maalumu, ili kila mmoja anufaike kwa usawa.

2. Taja zana nne zinazoweza kusaidia watoto kuelewa dhana ya kushirikiana katika michezo.

Kiti cha mzunguko. Kinasaidia watoto kuzunguka pamoja, kushirikiana, na kuwasiliana wakati wa michezo.

Rundo la mipira. Watoto wanashirikiana kupiga, kupitisha, au kupeleka mpira kwa kila mmoja, hivyo kukuza mshikamano.

Kadi za rangi. Kadi hizi zinaweza kutumika kuongoza vikundi, kuanzisha michezo ya timu, na kuhamasisha kushirikiana.

Vifaa vya kujenga. Vifaa kama blocks au mapipa vinavyohitajika kujenga kitu kwa pamoja vinasaidia watoto kushirikiana kikamilifu.

3. Bainisha ishara nne zinazoonyesha mtoto anafuata kanuni za michezo.

Kusubiri zamu. Mtoto anangojea wakati wake kwa amani bila kukasirika.

Kuwasikiliza wenzake. Mtoto anafuata maelekezo ya mwalimu na wenzake katika mchezo.

Kushirikiana. Mtoto anashirikiana kwa kusaidia wengine kufanikisha malengo ya kikundi.

Kuheshimiana. Mtoto anaheshimu wenzake na kanuni za mchezo bila kuvunja utaratibu.

4. Eleza faida nne za kupanga michezo kulingana na ujuzi na umri wa watoto.

Kufaa kwa uwezo. Michezo inayoweza kila mtoto kushiriki kikamilifu inaboresha uwezo wao wa kimaendeleo.

Kuchochea kujifunza. Michezo inayofaa umri na ujuzi hufanya watoto wawe na motisha ya kujifunza na kushiriki kikamilifu.

Kupunguza hatari. Mpangilio unaolingana na umri wa watoto unasaidia kupunguza ajali au majeraha.

Kuendeleza uhusiano. Watoto wanashirikiana na wenzao kulingana na uwezo wao, hivyo kuimarisha mshikamano wa kikundi.

5. Elezea kwa kifupi umuhimu wa watoto kushiriki katika kuamua michezo ya darasa.

Kuchaguliwa kwa michezo na watoto kunawawezesha kuwa na motisha ya kushiriki.

Kunakuza hisia za umiliki. Watoto wanahisi michezo ni yao, hivyo kushiriki kikamilifu.

Kuendeleza ujasiri. Watoto wanajifunza kueleza maoni yao na kushirikiana kwa hiari.

Kukuza mshikamano. Kushirikishwa hufundisha watoto kushirikiana na wenzao kwa usawa.

6. Taja michezo minne inayosaidia kuimarisha uratibu na stadi za mwili wa mtoto.

Kukimbia na kuruka. Hii huimarisha misuli, uratibu wa miguu na mikono, na usawa.

Kupiga mpira. Hufundisha usawa, mnyanyiko wa mikono, na uratibu wa jicho na mkono.

Kupanda na kushuka. Hufundisha nguvu za miguu, uratibu wa mwili, na mwendo sahihi.

Michezo ya mizani. Michezo kama kushika mizani au kusogea kwenye mstari hufundisha uratibu na umakini wa mwili.

7. Ainisha wahusika wanne katika michezo ya darasa na elezea jinsi wanavyosaidia kuendeleza maadili mema.

Mwalimu. Anatoa maelekezo, kuliendesha mchezo kwa usawa, na kuimarisha nidhamu.

Mtoto kinara. Anaongoza wenzake kwa mfano mzuri, kuonyesha mshikamano na heshima.

Wachezaji wengine. Wanashirikiana, kusaidiana, na kuendeleza mshikamano wa kikundi.

Wapiga hodi au wachunguzi. Wanasaidia kuhakikisha kila mtoto anashiriki kwa usawa na kuzingatia kanuni.

8. Taja zana nne zinazotumika kufundisha dhana ya nidhamu na mshikamano.

Kadi za rangi. Zinasaidia kupanga vikundi na kuonyesha kanuni za kushirikiana.

Mchezo wa mipira. Hutoa nafasi ya kushirikiana na kuelewa umuhimu wa zamu na nidhamu.

Rundo la kiti cha mzunguko. Hufundisha ushirikiano na kuheshimiana wakati wa kushiriki.

Vifaa vya kujenga vikundi. Vinawafundisha watoto kushirikiana kufanikisha malengo ya pamoja.

9. Elezea michezo minne inayosaidia kuendeleza mtazamo chanya na ushirikiano wa watoto.

Mchezo wa mpira wa kikundi. Hufundisha mshikamano, kushirikiana, na kushirikiana kwa pamoja.

Mchezo wa kujenga. Watoto wanashirikiana kuunda kitu, hivyo kukuza mshikamano na ushirikiano.

Mchezo wa kurusha na kushika. Hufundisha kuaminiana na kushirikiana bila migongano.

Mchezo wa maingiliano. Michezo ya kuigiza na ya kuzungumza hufundisha watoto kushirikiana na kuelewa wenzake.

10. Bainisha mbinu nne za mwalimu kuhakikisha watoto wanafuata kanuni za michezo bila kutumia viboko.

Kutoa pongezi mara kwa mara. Pongezi hufundisha watoto tabia njema na kuendeleza nidhamu.

Kuunda mfano wa tabia njema. Watoto wanajifunza kwa kuiga tabia ya mwalimu au mwanafunzi kinara.

Kuhamasisha mazungumzo. Kufundisha umuhimu wa kanuni kunawafanya watoto kuzizingatia kwa hiari.

Kutoa zawadi ndogo au utambuzi. Zawadi hufundisha mshikamano na nidhamu bila adhabu ya viboko.

SEHEMU B (Alama 60)

Jibu maswali manne (4) katika sehemu hii

11. Fafanua njia nne za mwalimu kupata na kutengeneza vifaa vinavyofaa kwa michezo ya watoto.

Kutumia vifaa vya asili. Vifaa kama miiba ya miti, magogo, au vinywaji vilivyotumika vinavyoweza kubadilishwa hufundisha ubunifu na kurahisisha upatikanaji.

Kununua vifaa vya michezo vinavyofaa umri. Vifaa kama mipira midogo, kadi za michezo, au vijiti vya mizani hufaa umri wa watoto na husaidia kushirikiana.

Kutengeneza vifaa vya mikono. Mwalimu anaweza kutengeneza vipande vya kadi, rundo la blocks, au mashina ya kucheza kwa kutumia karatasi, sabuni, au plastiki.

Kuhamasisha watoto kushiriki. Watoto wanaweza kushirikiana kutengeneza vifaa kwa kutumia vitu vilivyo salama, hivyo kukuza mshikamano na mshikamano wa kikundi.

12. Jadili faida za kushirikisha watoto kikamilifu katika michezo na elezea hatua nne za kuhimiza ushirikiano.

Kukuza mshikamano. Watoto wanashirikiana, kusaidiana, na kujifunza kushirikiana na wenzao.

Kuendeleza mtazamo chanya. Kushirikishwa kikamilifu kunaleta furaha, kujivunia timu, na ujasiri.

Kujenga ujuzi wa kijamii. Watoto wanajifunza kusubiri zamu, kushirikiana, na kuheshimiana.

Kukuza ubunifu. Watoto wanapewa nafasi ya kubuni mchezo au hatua, hivyo kuendeleza fikra za ubunifu.

Hatua za kuhimiza ushirikiano: kuunda vikundi vidogo vinavyofaa, kutoa maelekezo wazi, kutoa pongezi kwa kushirikiana vizuri, na kuhamasisha kila mtoto kutoa maoni na kushiriki.

13. Elezea jinsi michezo ya pamoja inavyosaidia maendeleo ya kijamii kwa watoto.

Michezo ya pamoja hufundisha kushirikiana. Watoto wanajifunza kutoa na kupokea msaada, hivyo kukuza mshikamano.

Hufundisha kuheshimiana. Watoto wanajifunza kuzingatia kanuni na kuheshimu wenzake.

Hufundisha kutatua migogoro. Kwa kushirikiana, watoto wanajifunza suluhisho za amani wakati wa migongano midogo.

Hufundisha uwajibikaji. Kila mtoto anajua jukumu lake katika kikundi, hivyo kuendeleza tabia ya uwajibikaji.

14. Fafanua hatua nne za mwalimu kuhakikisha michezo ni salama na yenye manufaa kwa kila mtoto.

Kukagua eneo la michezo. Kuhakikisha hakuna hatari zinazoweza kuumia watoto.

Kukagua vifaa. Vifaa lazima viwe salama, vyenye umbo linalofaa, na vinavyoweza kutumika kwa kila mtoto.

Kuhakikisha usawa. Kila mtoto anashiriki kulingana na umri, uwezo, na uhitaji maalumu.

Kusimamia michezo. Mwalimu anapaswa kuwepo wakati wote kuhakikisha watoto wanashiriki kwa usalama na nidhamu.

15. Elezea mbinu nne za kuendeleza nidhamu na mshikamano bila kutumia viboko.

Kutoa pongezi na pongezi ndogo. Hii hufundisha watoto tabia nzuri na mshikamano.

Kuunda mfano wa tabia njema. Watoto wanajifunza kwa kuiga mwalimu au mwanafunzi kinara.

Kuhamasisha mazungumzo. Kufundisha umuhimu wa kanuni kunawafanya watoto kuzingatia kwa hiari.

Kutoa zawadi ndogo au utambuzi. Zawadi hufundisha mshikamano na nidhamu bila adhabu ya viboko.

16. Taja njia nne za kuhakikisha michezo inawafaa watoto wote, ikiwemo wale wenye uhitaji maalumu.

Kutoa michezo yenye viwango tofauti. Michezo inaweza kuwa rahisi au changamoto kulingana na uwezo wa mtoto.

Kutoa msaada wa ziada. Watoto wenye uhitaji maalumu wanapewa msaada wa mwalimu au mwanafunzi mwenzake.

Kubadilisha kanuni kidogo. Mabadiliko madogo yanayofaa uwezo wa kila mtoto hufanya michezo iwe ya kushirikisha wote.

Kuchagua vifaa vinavyofaa. Vifaa lazima viwe salama, vinavyoweza kutumika na kila mtoto, na vyenye rangi au saizi zinazofaa.